

УДК 330.34:339.9
JEL: F02; F63; O10; O52
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-10-156-162>

УКРАЇНА В СИСТЕМІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ

©2025 БІДА М. Б.

УДК 330.34:339.9
JEL: F02; F63; O10; O52

Біда М. Б. Україна в системі глобальної економіки: цивілізаційні виклики та стратегічні орієнтири розвитку

Метою статті є розроблення комплексних стратегічних орієнтирів розвитку України в системі глобальної економіки з урахуванням сучасних цивілізаційних трансформацій, викликів технологічного суверенітету та завдань європейської інтеграції. Дослідження спрямоване на формування концептуальної моделі державної економічної політики, здатної забезпечити довгострокову конкурентоспроможність України, її інтеграцію до глобальних ланцюгів доданої вартості та перехід від сировинної до інноваційно-виробничої моделі розвитку. У межах поставленої мети передбачається, по-перше, обґрунтувати теоретико-методологічні засади стратегічного управління на державному рівні, визначивши роль цивілізаційного підходу як базового інструменту розуміння економічної специфіки України. По-друге, мета дослідження полягає у виявленні закономірностей функціонування глобальної економіки в умовах трансформаційних процесів ХХІ століття – цифровізації, екологічної модернізації, зміни гео економічних центрів сили. У цьому контексті важливо проаналізувати основні тренди світового економічного зростання, технологічної конкуренції та регіональної інтеграції, що визначають нову архітектуру міжнародного поділу праці. По-третє, дослідження має на меті узагальнити міжнародний досвід формування промислово-технологічної політики провідних економік світу – ЄС, США, Китаю, Індії – з метою ідентифікації ефективних інструментів державного стратегічного управління. Особлива увага приділяється аналізу таких стратегій, як Європейський зелений курс, «CHIPS and Science Act», «Made in China 2025», що демонструють різні моделі поєднання інноваційного розвитку з інституційною стабільністю та соціальною відповідальністю. По-четверте, у межах поставленої мети здійснюється оцінка поточного стану української економіки у глобальному контексті – її макроекономічних параметрів, структури експорту, рівня людського розвитку, інституційних характеристик. Такий аналіз дозволяє виявити не лише слабкі місця, але й потенційні точки зростання – зокрема, у сферах ІТ, відновлюваної енергетики, агропереробки, машинобудування та високотехнологічних кластерів. По-п'яте, реалізація мети передбачає обґрунтування напрямів інтеграції України до європейських і світових ланцюгів доданої вартості шляхом формування сприятливого бізнес-клімату, стимулювання локалізації виробництва, розвитку інноваційних екосистем і забезпечення регуляторної конвергенції з Європейським Союзом. У сукупності ці завдання утворюють цілісний стратегічний каркас переходу України від етапу відновлення до сталого та інноваційного зростання, здатного забезпечити їй гідне місце в системі глобальної економіки.

Ключові слова: глобальна економіка, цивілізаційний розвиток, стратегічний менеджмент, індустріальна політика, зелена трансформація, інновації, Україна, євроінтеграція.

Табл.: 2. Бібл.: 14.

Біда Маріанна Богданівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: marianna.bida90@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0817-119X>

UDC 330.34:339.9
JEL: F02; F63; O10; O52

Bida M. B. Ukraine in the Global Economic System: Civilizational Challenges and Strategic Development Guidelines

The aim of this article is to develop comprehensive strategic guidelines for Ukraine's development within the global economic system, taking into account contemporary civilizational transformations, the challenges of technological sovereignty, and the tasks of European integration. The study also aims to create a conceptual model of State economic policy capable of ensuring Ukraine's long-term competitiveness, its integration into global value chains, and the transition from a raw-material-based model to an innovation-driven production development model. Within the set aim, it is proposed, first, to substantiate the theoretical and methodological foundations of strategic management at the national level, highlighting the role of the civilizational approach as a fundamental tool for understanding Ukraine's economic specifics. Secondly, the aim of this study is to identify patterns in the functioning of the global economy amid the transformational processes of the 21st century – digitalization, ecological modernization, and shifts in geoeconomic centers of power. In this context, it is important to analyze the main trends in global economic growth, technological competition, and regional integration that shape the new architecture of the international division of labor. Thirdly, the study seeks to summarize international experience in shaping industrial and technological policy in the leading world economies – the EU, the USA, China, and India – in order to identify efficient instruments of strategic State management. Special attention is given to analyzing strategies such as the European Green Deal, the CHIPS and Science Act, and Made in China 2025, which illustrate different models of combining innovative development with institutional stability and social responsibility. Fourth, within the framework of the set aim, an assessment of the current state of the Ukrainian economy in the global context is conducted, including its macroeconomic indicators, export structure, human development level, and institutional characteristics. This analysis allows identifying not only weaknesses but also potential growth areas, particularly in IT, renewable energy, agricultural processing, machine building, and high-tech clusters. Fifth, achieving the set aim involves substantiating the directions of Ukraine's integration into European and global value chains through creating a favorable business climate, promoting local production, developing innovative ecosystems, and ensuring regulatory convergence with the European Union. Collectively, these tasks form a comprehensive strategic framework for Ukraine's transition from recovery to sustainable and innovative growth, capable of securing a prominent position in the global economy.

Keywords: global economy, civilizational development, strategic management, industrial policy, green transformation, innovations, Ukraine, European integration.

Tabl.: 2. Bibl.: 14.

У сучасних умовах глобалізаційних трансформацій та гео економічної фрагментації світова економіка демонструє зміщення центрів сили, ускладнення ланцюгів доданої вартості, прискорення технологічних змін і зростання ролі знань як базового фактора виробництва. Україна, перебуваючи на цивілізаційному перетині Європи та Азії, вимушена поєднати завдання повоєнного відновлення з довгостроковими структурними реформами та інтеграцією до європейського економічного простору. Проблематика визначення стратегічних орієнтирів розвитку України в системі глобальної економіки набуває особливої актуальності – з огляду на необхідність зростання конкурентоспроможності, диверсифікації експорту та підвищення стійкості до зовнішніх шоків.

Фундаментальні засади глобальної економіки, інституційних змін і нерівномірності розвитку сформовано у працях Дж. Стігліца, Д. Родріка, К. Шваба, Д. Белла, а також у звітах міжнародних організацій (IMF, World Bank, UNDP, WIPO). Український науковий дискурс представлено роботами А. Гальчинського, М. Долішнього, В. Федоренка, О. Власюка та ін. Поряд із теоретичними студіями з'являється корпус прикладних досліджень з питань повоєнного відновлення, енергетичного переходу, цифровізації публічного управління та інтеграції до ЄС. Разом із тим, у наявній літературі недостатньо систематизовано стратегічні пріоритети України з урахуванням новітніх практик провідних економік (ЄС, США, Китай) і показників глобальних рейтингів конкурентоспроможності та інноваційності [5–13].

Недостатньо розкрито питання синхронізації політики відновлення із довгостроковими цілями «зеленої» трансформації та цифровізації, а також інституційні механізми імплементації європейських регуляторних стандартів у сфері промислової політики, конкуренції, державної допомоги та інновацій. Не вироблено консенсус щодо оптимальної моделі інтеграції України в європейські ланцюги доданої вартості (через спеціалізацію на проміжних стадіях чи розвиток повних технологічних циклів). Відсутня єдина методика моніторингу прогресу за наборами індикаторів (IMF, World Bank, GII, HDI), що ускладнює оцінку ефективності стратегічного менеджменту.

Метою статті є розроблення комплексних стратегічних орієнтирів розвитку України в сис-

темі глобальної економіки на засадах цивілізаційного підходу та стратегічного менеджменту; обґрунтування напрямів інтеграції до європейських і світових ланцюгів доданої вартості; узагальнення міжнародного досвіду промислово-технологічної політики та формулювання практичних рекомендацій для державної економічної політики.

Методологічну основу становлять: системний і цивілізаційний підходи; порівняльний аналіз стратегічних політик провідних країн (ЄС – «Європейський зелений курс», США – «CHIPS and Science Act», Китай – «Made in China 2025») [1; 3; 4]; контент-аналіз звітів міжнародних організацій; статистичний аналіз макроекономічних рядів (ВВП, обсяг експорту, інфляція, інвестиції) за базами IMF і World Bank; індикативне оцінювання позицій України в міжнародних рейтингах інноваційності та людського розвитку (WIPO GII, UNDP HDI).

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ: ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ПІДХІД І СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Глобальна економіка – це не просто сукупність національних господарств, а складна система взаємозалежних ринків, фінансових потоків, технологій та інституцій, які взаємодіють через механізми міжнародної торгівлі, інвестицій, інновацій та регуляторної політики. Її структура визначається балансом між глобалізаційними тенденціями (інтеграція ринків, мобільність капіталу, транснаціональні корпорації) та процесами деглобалізації (економічний протекціонізм, регіоналізація, технологічний націоналізм).

Цивілізаційний підхід дає змогу розглядати економіку не лише як технократичну чи інституційну систему, а як прояв глибинних культурно-ціннісних матриць розвитку. Так, західна модель ґрунтується на індивідуалізмі та ринковій конкуренції, східноазійська – на колективізмі та державному плануванні, тоді як українська економічна модель поступово шукає власну рівновагу між державним стратегічним управлінням і ринковою динамікою.

Стратегічний менеджмент на державному рівні – це системна діяльність, спрямована на забезпечення довгострокової конкурентоспроможності країни. Він охоплює етапи стратегічного аналізу, формування бачення та цілей розвитку, реалізацію політик і механізми адаптації до змін глобального середовища. В умовах XXI століття стратегічний

менеджмент стає основним інструментом формування національної конкурентної переваги. Його ключовими напрямками виступають:

- 1) *технологічний суверенітет* – спроможність країни створювати та захищати власні критичні технології;
- 2) *зелена трансформація* – перехід до економіки низьких викидів і відновлюваної енергії;
- 3) *розвиток людського капіталу* – підготовка фахівців нового покоління;
- 4) *інтеграція у глобальні ланцюги вартості* – формування ролі України як активного виробника, а не лише постачальника сировини.

Таким чином, поєднання цивілізаційного підходу та стратегічного менеджменту дозволяє розробляти цілісну модель розвитку, де економічні цілі підкріплені культурно-ціннісними та інституційними орієнтирами. У сучасних умовах ключовими стають: а) технологічний суверенітет; б) зелена трансформація; в) розвиток людського капіталу; г) інтеграція у транснаціональні ланцюги вартості [2; 5–7; 10–14].

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА СТАТИСТИЧНІ ІНДИКАТОРИ

Глобальна економіка у 2025 році демонструє помірну, але стабільну динаміку. За оцінками IMF (World Economic Outlook, жовтень 2025 р.), світовий ВВП зросте на 3,2%, що відображає поступове відновлення після серії криз – пандемічної, енергетичної та геополітичної. Головним рушієм залишаються інвестиції в технології, цифровізацію та зелений перехід [2; 5].

Україна, за прогнозами МВФ, демонструватиме зростання близько 2,0%, що є показником поступового відновлення після воєнних руйнувань і структурних шоків. Умовою цього є збереження міжнародної підтримки, реалізація реформ у сфері фінансів, енергетики та управління державним сектором. За даними World Bank, номінальний ВВП України у 2024 р. становив близько 191 млрд

дол. США, а ВВП на душу населення перевищив 5300 дол. США [6; 11]. Це свідчить про поступове відновлення виробничого потенціалу, хоча рівень добробуту залишається нижчим за середньоевропейський. Європейський Союз залишається головним торговельним партнером України, формуючи понад 50% зовнішнього товарообігу. Це є як перевагою (інтеграція у спільний ринок), так і ризиком – через залежність від європейської кон'юнктури [7].

У сфері інноваційних показників Україна втратила позиції: у Global Innovation Index 2025 країна посіла 66-те місце (у 2024 році – 60-те). Це свідчить про уповільнення інноваційної активності, зумовлене воєнними обмеженнями та скороченням інвестицій у R&D. Водночас за Human Development Index (UNDP, 2024) Україна зберігає категорію «високого рівня людського розвитку» з індексом 0,734, що підтверджує наявність потенціалу для сталого зростання [9; 13].

Для наочності порівняємо ключові макроекономічні показники провідних економік світу, включно з Україною (табл. 1).

Як показано в табл. 1, порівняльний аналіз макроекономічних показників провідних країн засвідчує значний розрив між Україною та лідерами глобальної економіки за рівнем ВВП, інноваційності та продуктивності праці.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ПРОВІДНИХ ЕКОНОМІК

Сучасні глобальні стратегії розвитку мають спільну мету – забезпечення технологічного лідерства та екологічної стійкості, але відрізняються механізмами реалізації.

Європейський зелений курс орієнтований на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 р., глибоку декарбонізацію, інновації та «справедливий перехід» для регіонів і секторів [3; 14].

США використовують модель технологічного протекціонізму: закон CHIPS and Science Act передбачає понад 53 млрд дол. державних інвестицій у напівпровідники, R&D та інноваційні стартапи.

Таблиця 1

Порівняння макроекономічних показників провідних економік світу (2024–2025 рр.)

Країна	ВВП, трлн дол. США	Зростання ВВП, %	Індекс інновацій (GII)	HDI	Частка у світовому ВВП, %
США	28,1	2,5	3	0,925	24,7
Китай	19,7	4,5	12	0,780	18,2
ЄС (27 країн)	18,5	1,9	8	0,910	16,8
Індія	4,2	6,3	40	0,650	3,7
Україна	0,19	2,0	66	0,734	0,17

Джерело: складено автором.

Така стратегія спрямована на зменшення залежності від азійських виробників і формування власних технологічних кластерів. У США «CHIPS and Science Act» мобілізує близько 53 млрд дол. прямих інвестицій у напівпровідникову галузь, доповнених податковими стимулами та інвестиціями у R&D, зміцнюючи технологічний суверенітет і промислові екосистеми [1; 4].

Китайська стратегія «Made in China 2025» передбачає підвищення локалізації ключових компонентів та перехід до смарт-виробництва, що має посилити позиції у глобальних ланцюгах вартості [8; 11].

Для України релевантними є: розвиток глибокої переробки у традиційних секторах (АПК, металургія), формування кластерів у машинобудуванні, мікроелектроніці та військово-промислового комплексу, а також інтеграція в європейські «зелені» ланцюги поставок (водень, ВДЕ, енергомодернізація).

УКРАЇНА У ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ: МАКРОЕКОНОМІКА, СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ТА ІНСТИТУЦІЇ

Після обвального скорочення ВВП у 2022 р. Україна демонструє поступову стабілізацію. Зростання 2024–2025 рр. зумовлене адаптацією бізнесу, розвитком сфери послуг (зокрема, ІТ), розширенням логістичних маршрутів через ЄС і збереженням міжнародного фінансування. Проте серед системних викликів залишаються: інфляційний тиск, дефіцит приватних інвестицій, демографічні втрати та потреба у структурній модернізації промисловості. [5; 6; 10].

Експорт України зберігає високу частку аграрної продукції та сировинних товарів (метали, руди). Водночас частка ІТ-послуг і продукції переробної промисловості зростає, що є позитивним трендом. Основним викликом залишається низький рівень доданої вартості. Для підвищення конкурентоспроможності потрібні інвестиції у виробництво складної техніки, хімічної продукції, фармацевтики та машинобудування. ЄС акумулює понад половину товарообігу України; ключові позиції – агропродукція, чорні метали, руди, харчова промисловість, а також зростаючий сектор ІТ-послуг. Потрібні стратегічні кроки до диверсифікації географічної та товарної структури експорту, зміщення в бік більшої доданої вартості (машинобудування, хімія, фарма, приладобудування) [7; 12].

Погіршення позицій у Global Innovation Index 2025 вказує на структурні слабкості інституцій – нестачу інноваційного фінансування, недостатній захист прав інтелектуальної власності, низьку ефективність державно-приватних партнерств. Реформування судової системи, підвищення про-

зорості держзакупівель та конкурентної політики є ключовими умовами для масштабування інвестицій і технологічного трансферу [13].

СТРАТЕГІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

З огляду на розглянуті вище аспекти стратегічні рекомендації для України полягають у таких кроках:

1) *Технологічна модернізація та індустріальна політика*, що означає розгортання інструментів державно-приватного партнерства, цільові програми локалізації та кластеризації (машинобудування, авіакосмічний сектор, оборонна галузь, електроніка). Створити інструменти співфінансування R&D, інноваційні ваучери, податкові стимули для високотехнологічного експорту, узгоджені з правилами ЄС [1; 3; 6]. Україна має зосередитись на створенні сучасної індустріальної політики, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності та технологічного рівня виробництва. Це передбачає активне використання механізмів державно-приватного партнерства для розвитку стратегічних галузей – машинобудування, авіакосмічного сектора, оборонної промисловості, електроніки. Доцільно впроваджувати програми локалізації виробництва та створення промислових кластерів, де взаємодіятимуть бізнес, наука та держава. Важливими інструментами стануть механізми співфінансування науково-дослідних робіт (R&D), надання інноваційних ваучерів підприємствам, а також запровадження податкових стимулів для експорту високотехнологічної продукції – у межах правил, узгоджених з ЄС. Це сприятиме технологічному оновленню, розвитку інноваційного потенціалу та зменшенню залежності від імпорту технологій.

2) *Зелена трансформація та енергетична безпека*, кроками якої є узгодження дорожньої карти декарбонізації з Європейським зеленим курсом, акцент на ВДЕ, енергоефективності, водневих проектах і модернізації мереж; створення ринку вуглецю, механізми СВМ-адаптації для експортерів [3]. Україна має інтегруватися в Європейський зелений курс через розробку та реалізацію узгодженої дорожньої карти декарбонізації. Основними напрямками є: розвиток відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), підвищення енергоефективності промисловості та житлового сектора, підтримка водневих проектів і модернізація енергетичних мереж. Паралельно слід створювати національний ринок торгівлі викидами вуглецю, який забезпечить економічні стимули для скорочення викидів. Важливим елементом є адаптація українських експортерів до механізмів вуглецевого коригування імпорту (СВМ), щоб зберегти їхню конкурентоспроможність на ринку ЄС. Така політика не лише

зменшить екологічний слід економіки, а й підвищити енергетичну незалежність країни.

3) *Людський капітал і освіта*: масштабування STEM-освіти, дуальних програм з бізнесом, перепідготовка для повернутих ветеранів, залучення діаспори, спрощення імміграційних процедур для висококваліфікованих спеціалістів [9]. Майбутнє економічного розвитку України залежить від якості людського капіталу. Тому слід масштабувати STEM-освіту (наука, технології, інженерія, математика), запроваджуючи дуальні програми у співпраці з бізнесом для підготовки кадрів, які відповідають потребам ринку. Особливу увагу потрібно приділити перепідготовці та соціальній адаптації ветеранів, які повертаються до цивільного життя, а також створенню можливостей для залучення української діаспори до інноваційних і наукових проєктів. Важливо спростити імміграційні процедури для залучення іноземних висококваліфікованих фахівців, що сприятиме обміну знаннями та технологіями.

4) *Фінансування відновлення*: використання багатоканальних інструментів – гарантій експортно-кредитних агентств ЄС/США, міжнародних фінансових інституцій, механізмів страхування воєнних ризиків, «зелених» і соціальних облігацій, фондів відбудови [5; 10]. Відновлення економіки України після війни вимагатиме масштабних фінансових ресурсів. Для цього необхідно створити багатоканальну систему фінансування, яка об'єднає підтримку від міжнародних фінансових інституцій, урядів партнерських країн і приватного сектора. Ключову роль можуть відіграти гарантії експортно-кредитних агентств ЄС і США, страхування воєнних ризиків для інвесторів, а також випуск «зелених» і соціальних облігацій. Окремим напрямом стане створення спеціалізованих фондів відбудови, спрямованих на інфраструктурні, соціальні та екологічні проєкти. Такий підхід забезпечить прозоре, стійке й ефективне фінансування процесів відновлення.

5) *Євроінтеграція та регуляторна конвергенція*, завданнями якої є: прискорити імплементацію *acquis* ЄС у сферах конкуренції, технічного регулювання, державної допомоги, захисту даних і кібербезпеки; розвивати спільні проєкти з державами-членами (IPCEI, Horizon Europe, оборонні програми). Подальший поступ України до членства в ЄС потребує глибокої регуляторної гармонізації з європейським правом (*acquis* ЄС). Це стосується сфер конкуренції, технічного регулювання, державної допомоги, захисту персональних даних, кібербезпеки тощо. Важливо прискорити імплементацію відповідних директив і стандартів, що забезпечить рівні умови для бізнесу та інтеграцію в єдиний європейський ринок. Додатково варто роз-

вивати спільні інноваційні та промислові проєкти з країнами-членами ЄС – у межах програм IPCEI, Horizon Europe, а також спільних оборонних ініціатив. Це сприятиме посиленню довіри, технологічному обміну та включенню України до ланцюгів доданої вартості ЄС.

6) *Геоелектронічна диверсифікація*, яка полягає в поглибленні партнерства з країнами Центральної та Східної Європи, Балтії, Північної Європи, а також Індією, Республікою Корея, Японією у сферах критичних мінералів, мікроелектроніки та *green tech*. Україна має активно розвивати зовнішньоекономічні відносини не лише з ЄС, але й з країнами Центральної та Східної Європи, Балтії, Північної Європи, а також з державами Азії – Індією, Південною Кореєю та Японією. Таке розширення партнерств відкриє доступ до нових ринків, технологій і фінансових ресурсів. Особливо перспективними напрямами є співпраця у сферах критичних мінералів, виробництва мікроелектроніки, «зелених» технологій та цифрових інновацій. Геоелектронічна диверсифікація дасть змогу зменшити залежність від окремих партнерів і забезпечити більш стійку інтеграцію України у глобальну економіку.

Узагальнені стратегічні напрями розвитку України в системі глобальної економіки наведено в табл. 2.

Як видно з табл. 2, стратегічні пріоритети розвитку України концентруються навколо технологічної модернізації, «зеленої» трансформації та розвитку людського капіталу, що створює базу для її інтеграції до європейського та світового економічного простору.

ВИСНОВКИ

Україна стоїть на порозі якісної структурної трансформації економіки. Потенціал країни дозволяє перейти від моделі експорту сировини та напівфабрикатів до формування сучасної економіки знань – виробника продукції з високою доданою вартістю, інтегрованого в європейські та глобальні ланцюги постачання. Ключовим завданням є створення комплексної державної стратегії, що поєднає індустріальну політику, «зелену» енергетичну трансформацію, розвиток людського капіталу, фінансові інструменти відновлення та поглиблену інтеграцію до ЄС.

Перспективи такого переходу є реалістичними за умови узгодження дій держави, бізнесу, науки та міжнародних партнерів. Зокрема:

- ✦ У промисловому секторі можлива поява нових високотехнологічних кластерів у машинобудуванні, електроніці, оборонній промисловості, авіаційно-космічному комплек-

Основні стратегічні напрями розвитку України в системі глобальної економіки

Напрямок	Зміст	Очікуваний результат
Технологічна модернізація	Кластеризація промисловості, локалізація виробництва, розвиток R&D	Зростання частки продукції з високою доданою вартістю
Зелена трансформація	ВДЕ, енергоефективність, вуглецевий ринок, СВМ-адаптація	Енергетична незалежність, декарбонізація економіки
Людський капітал	STEM-освіта, дуальні програми, реінтеграція ветеранів	Підвищення продуктивності праці, скорочення еміграції
Євроінтеграція	Імплементация acquis ЕС, участь у програмах Horizon Europe	Розширення доступу до ринків і технологій
Фінансування відновлення	Інструменти страхування ризиків, «зелені» облігації, фонди реконструкції	Залучення приватного капіталу до інфраструктурних проєктів

Джерело: розроблено автором.

сі. Це дозволить створити внутрішню мережу R&D-центрів, які працюватимуть у тісній співпраці з європейськими програмами Horizon Europe тощо. Протягом найближчих 5–7 років Україна може перетворитися на регіональний центр інженерних і виробничих компетенцій Східної Європи.

- ✦ У сфері «зеленої» енергетики країна має потенціал стати експортером «чистої» енергії, насамперед – водню, «зеленого» аміаку та електроенергії з ВДЕ. Розвиток власного ринку торгівлі вуглецем і механізмів СВМ-адаптації дасть змогу українським виробникам зберегти конкурентні позиції в ЄС. У середньостроковій перспективі (до 2030 року) «зелена» трансформація може залучити десятки мільярдів євро інвестицій у модернізацію мереж, промислових підприємств і нові енергетичні технології.
- ✦ Розвиток людського капіталу стане фундаментом для переходу до економіки знань. Масштабування STEM-освіти, впровадження дуальних програм, залучення діаспори та повернення ветеранів у високотехнологічні галузі дозволить створити критичну масу спеціалістів, здатних забезпечити інноваційний прорив. У поєднанні з відкриттям країни для міжнародних талантів це може сприяти формуванню «нової інженерної еліти» України.
- ✦ Фінансова архітектура відновлення має спиратися на змішану модель – поєднання публічних коштів, грантів міжнародних інституцій та приватного капіталу. Використання «зелених» і соціальних облігацій, гарантій експортно-кредитних агентств, а також страхування воєнних ризиків створить умови для стабільного припливу інвестицій у критичну інфраструктуру, промисловість і людський капітал.

рить умови для стабільного припливу інвестицій у критичну інфраструктуру, промисловість і людський капітал.

- ✦ Євроінтеграційний вектор залишатиметься головним орієнтиром. Прискорена імплементация норм acquis ЕС у сферах конкуренції, держдопомоги, кібербезпеки, технічного регулювання та захисту даних посилять інвестиційну привабливість України, забезпечить рівні правила гри для бізнесу та інтеграцію у внутрішній ринок Євросоюзу.
- ✦ Геоелектронічна диверсифікація відкриє нові можливості через співпрацю з країнами Центрально-Східної Європи, Балтії, Півночі, а також з Азією – Індією, Республікою Корея, Японією. Україна може стати важливим партнером у виробництві критичних мінералів, компонентів для мікроелектроніки та технологій «зеленої» енергетики, що розширить її роль у глобальних ланцюгах постачання.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на кількісне моделювання ефектів різних інструментів політики – зокрема, впливу податкових стимулів, R&D-грантів, програм локалізації та «зелених» інвестицій на зростання ВВП, продуктивність праці, зайнятість і структуру експорту. Це дозволить розробити обґрунтовану дорожню карту модернізації української економіки з урахуванням євроінтеграційних вимог і глобальних трендів сталого розвитку. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. FACT SHEET: CHIPS and Science Act Will Lower Costs, Create Jobs, Strengthen Supply Chains and Counter China. *The White House*. 09.08.2022. URL:

- <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2022/08/09/fact-sheet-chips-and-science-act-will-lower-costs-create-jobs-strengthen-supply-chains-and-counter-china/>
2. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution*. Crown Currency, 2017. 192 p.
3. The European Green Deal: Striving to be the first climate-neutral continent. Priorities 2019–2024. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
4. FACT SHEET: Two Years after the CHIPS and Science Act, Biden-Harris Administration Celebrates Historic Achievements in Bringing Semiconductor Supply Chains Home, Creating Jobs, Supporting Innovation, and Protecting National Security. *The White House*. 09.08.2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/08/09/fact-sheet-two-years-after-the-chips-and-science-act-biden-%E2%81%A0harris-administration-celebrates-historic-achievements-in-bringing-semiconductor-supply-chains-home-creating-jobs-supporting-inn/>
5. World Economic Outlook (October 2025): Country profile – Ukraine; Datamapper & At a glance. *IMF*. URL: <https://www.imf.org>
6. Ukraine | Data (GDP, GDP per capita, growth). *World Bank*. 2024. URL: <https://data.worldbank.org/country/ukraine>
7. EU trade relations with Ukraine (Trade Policy). *European Commission*. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en
8. Notice of the State Council on the publication of “Made in China 2025”. (EN translation). *CSET*. 10.03.2022. URL: <https://cset.georgetown.edu/publication/notice-of-the-state-council-on-the-publication-of-made-in-china-2025/>
9. Ukraine still a country with high Human Development Index, new UNDP report says. *UNDP Ukraine*. 13.03.2024. URL: <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/ukraine-still-country-high-human-development-index-new-undp-report-says>
10. Ukraine – At a Glance (Projected Real GDP 2025; CPI). *IMF*. URL: <https://www.imf.org/en/Countries/UKR>
11. Kennedy S. Made in China 2025 – analysis and targets. *CSIS*. URL: <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>
12. Ukraine: Economic indicators and trade with EU. *EPC Think Tank*. 09.10.2025. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA\(2025\)777920](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA(2025)777920)
13. Global Innovation Index 2025: Ukraine ranking in the Global Innovation Index 2025 (Rank 66). *WIPO*. URL: <https://www.wipo.int/edocs/gii-ranking/2025/ua.pdf>
14. Factsheets on the European Green Deal. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/publications/factsheets-european-green-deal_en

REFERENCES

- EU trade relations with Ukraine (Trade Policy)*. European Commission. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en
- The European Green Deal: Striving to be the first climate-neutral continent. Priorities 2019–2024*. European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- FACT SHEET: CHIPS and Science Act Will Lower Costs, Create Jobs, Strengthen Supply Chains and Counter China*. (2022, August 9). The White House. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2022/08/09/fact-sheet-chips-and-science-act-will-lower-costs-create-jobs-strengthen-supply-chains-and-counter-china/>
- FACT SHEET: Two Years after the CHIPS and Science Act, Biden-Harris Administration Celebrates Historic Achievements in Bringing Semiconductor Supply Chains Home, Creating Jobs, Supporting Innovation, and Protecting National Security*. (2024, August 9). The White House. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/08/09/fact-sheet-two-years-after-the-chips-and-science-act-biden-%E2%81%A0harris-administration-celebrates-historic-achievements-in-bringing-semiconductor-supply-chains-home-creating-jobs-supporting-inn/>
- Factsheets on the European Green Deal*. European Commission. https://commission.europa.eu/publications/factsheets-european-green-deal_en
- Global Innovation Index 2025: Ukraine ranking in the Global Innovation Index 2025 (Rank 66)*. WIPO. <https://www.wipo.int/edocs/gii-ranking/2025/ua.pdf>
- Kennedy, S. *Made in China 2025 – analysis and targets*. CSIS. <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>
- Notice of the State Council on the publication of “Made in China 2025”*. (2022, March 10). CSET. <https://cset.georgetown.edu/publication/notice-of-the-state-council-on-the-publication-of-made-in-china-2025/>
- Schwab, K. (2017). *The Fourth Industrial Revolution*. Crown Currency.
- Ukraine | Data (GDP, GDP per capita, growth)* (2024). World Bank. Retrieved from <https://data.worldbank.org/country/ukraine>
- Ukraine: Economic indicators and trade with EU* (2025, October 9). EPC Think Tank. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA\(2025\)777920](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA(2025)777920)
- Ukraine – At a Glance (Projected Real GDP 2025; CPI)*. IMF. <https://www.imf.org/en/Countries/UKR>
- Ukraine still a country with high Human Development Index, new UNDP report says*. (2024, March 13). UNDP Ukraine. Retrieved from <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/ukraine-still-country-high-human-development-index-new-undp-report-says>
- World Economic Outlook (October 2025): Country profile – Ukraine; Datamapper & At a glance*. IMF. Retrieved from <https://www.imf.org>